

Examining the Relationship between Generation Gap and the Occurrence of Risky Behaviors (Case study: Suburban Areas of Qazvin)

Mousa Saadati¹

¹- Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran. Email: m.saadati@soc.ikiu.ac.ir

---

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: *13 April 2024*

Revised: *01 July 2024*

Accepted: *28 August 2024*

Published online: *22 September 2024*

Keywords:

*Generation Gap,
Risky Behavior,
Urban Fringes,
Youth.*

ABSTRACT

Introduction: Today, one of the issues that affect the health of the family and, to a large extent, the health of society and has destructive and irreparable consequences is the prevalence of high-risk behaviors among different groups, especially among young people. In recent years, due to rapid social change, the occurrence of these behaviors as one of the most important problems in society has been considered by health organizations, law enforcement and social policy makers. In this regard, the present study was conducted to investigate the relationship between generation gap and the occurrence of high-risk behaviors among marginalized youth in Qazvin.

Data and Method: The research method used in the present study is survey. The statistical population includes all young people aged 15-29 in Qazvin who live in marginalized areas. The sample size is estimated through Cochran's statistical formula and 380 people by purposeful sampling method to collect the necessary selection information. The software used for data analysis is SPSS.

Results: The results showed that the correlation between the generation gap variable and all components of high-risk behaviors is statistically confirmed, the type of relationship was also positive and direct. Also, the variables in the regression model were able to explain 43/2% of the changes in the dependent variable.

Conclusion: According to the results, the interaction between the two generations of youth and parents and the negotiation of disputed values based on logical models and giving importance to the expectations and values of the youth by the adult generation are more necessary.

Cite this article: Saadati, Mousa. (2024). Examining the Relationship between Generation Gap and the Occurrence of Risky Behaviors (Case study: Suburban Areas of Qazvin). *Urban Social Geography*, 11 (2), 239-254.
<http://doi.org/10.22103/jusc.2024.2140>

© The Author(s).

Publisher: *Shahid Bahonar University of Kerman.*

DOI: <http://doi.org/10.22103/jusc.2024.2140>

---

¹- **Corresponding Author:** Saadati, M., Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.

✉ m.saadati@soc.ikiu.ac.ir

(+98) 9147365145

English Extended Abstract

Introduction

The youth of a society, as an active and dynamic force, full of effort and emotion, can play an effective role in the progress of a society. In the youth stage, many of the problems that arose with the onset of puberty have subsided and to some extent the individual has been able to step into relative stability. When a person reaches the youth stage, imagining that he has reached the spring of his life and is able to do anything, he wants to do the best, biggest and highest quality things he has in mind and be at the peak of pride. However, he does not know many realities and has not understood some things, which is why he may be led astray in his life path and, as the younger generation of society, resort to risky behaviors. Today, one of the issues that has affected the health of the family and, to a greater extent, the health of the society and has had destructive and irreparable consequences is the prevalence of risky behaviors among different groups, especially among the youth. In recent years, due to rapid social changes, the occurrence of these behaviors has been considered by health organizations, law enforcement, and social policy makers as one of the most important problems in society. In this regard, the present study was conducted with the aim of investigating the relationship between the generation gap and the occurrence of high-risk behaviors among marginalized youth in Qazvin city.

Data and Method

The research method used in the present study is of an applied type based on the research objective and a survey based on the data collection method. It is also broad in terms of depth and cross-sectional in terms of time. The statistical population of this study includes 35,687 young people in Qazvin city who live in the peripheral areas of the city - including Bagh Neshat, Laloha neighborhood, Hadi Abad, Bahar neighborhood, Moghulvak, Salangah, Rah Ahan, Akhund and Tabriz, Dimaj, Adar Ghale neighborhood, Qomlaq, Gosfandan Maidan, Sheikh Abad, Asiab, Abgilak. The sample size was also estimated at 380 people using Cochran's statistical formula and the necessary information was collected using purposive sampling. In this method, the researcher selects a sample based on his/her own judgment and expert opinion that has the characteristics of the community as much as possible. In fact, the selection of the sample is based on the fact that the people who are selected have the necessary characteristics or conditions (in this study, marginalization) for collecting information. Also, SPSS software was used to analyze the data. The necessary tool for measuring the research variables was a questionnaire, and all questions were designed at the rank-order level and in the form of a Likert scale. Also, to measure the validity of the measuring instrument in this study, face validity (opinion of experts and technicians) and to estimate the reliability of the questionnaires, Cronbach's alpha technique was used.

Results

The results of the correlation test between the generation gap variables and the occurrence of high-risk behaviors indicate that the correlation between the generation gap variable and the components of aggression, dangerous driving, tobacco use, alcohol use, drug use, unhealthy sexual relations, and the risky behavior construct was confirmed with 99% confidence and at a significance level of less than 0.01. The linear relationship between the generation gap and suicidal tendencies was also confirmed with 95% confidence and at a significance level of less than 0.05. The type of all the aforementioned relationships is also positive and direct. Also, the results of the multivariate regression analysis showed that the independent variables present in the regression model, including the cultural values gap, social values gap, political values gap, and economic values gap, respectively, had the greatest impact on the dependent variable, and the type of impact was also positive and direct. Also, based on the adjusted coefficient of determination, the aforementioned variables were able to explain 43.2% of the changes in the high-risk behavior variable.

English Extended Abstract

Conclusion

Today, risky behaviors are among the most important issues in any society that can overshadow the well-being, health, and life path of individuals and cause fundamental problems. The occurrence of these types of behaviors has negative and destructive physical, psychological, and social consequences for social actors, especially the younger generation. Richard Jesour believes that attention to risky behaviors has increased exponentially in recent years and is more systematic and coherent than in the past. In his opinion, today's conceptualizations in the field of risky behaviors include multiple factors, including culture and structural factors, genetics, and biology. DiClement et al. (2009) have used biological, psychological, and social factors to explain risky behaviors and emphasize a hybrid model that combines different areas that were previously examined separately. Margaret Mead is also the first thinker to pay attention to generational relations. In his view, rapid changes disrupt the necessary and slow process of transferring culture from one generation to another and create differences in experience and culture between the two generations. Sobel also believes in his theory that the previous model of parental control over youth has faded and has led to the replacement of youth culture in which parental authority is decreasing. Brian Turner also considered the generation gap as an important factor that has become prominent in the discussion of today's society and has been raised in the field of inequality, which plays a fundamental role in the field of risky behavior and juvenile delinquency. Durkheim also believed that risky behavior is due to the weakness of adolescent socialization, and Miller also considered risky behavior in youth to be due to following delinquent subcultures. Karl Mannheim, by proposing the generation hypothesis, believes that a generation is a group of people who are the same age at a moment in history and experience the same economic, social, political or military events. He considered the generation gap and conflict between generations as a factor in the progress of society, which led to an increase in the rate of social development. Inglehart also believes that industrialization brings about a set of social and cultural consequences that affect society, and one of its fundamental consequences is the generation gap. According to Bourdieu, under the influence of disadaptation, actors are always forced to adapt in some way, but if the space they are actually facing is very different from what they have objectively adapted to, they act in the opposite direction and show negative and risky reactions. In general, it can be stated that the generation gap causes differences in the beliefs, attitudes, and behavioral patterns of the young generation with the prevailing norms of society. The essential tensions between the modernist nature of the modern era and the traditionalist beliefs prevailing in society, especially official institutions, further deepen this phenomenon, which inevitably leads to the widespread adherence of the young generation to informal, but seemingly more efficient, norms that are formed by individuals in each situation based on specific situations. According to the results, interaction between the two generations of youth and parents, negotiation over conflicting values based on logical models, and giving importance to the expectations and values of youth by the adult generation are more necessary than ever.

بررسی رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر (مورد مطالعه: مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین) موسی سعادت^۱

۱. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. رایانامه: m.saadati@soc.ikiu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۵</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۱</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۷</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱</p> <p>کلیدواژه‌ها: شکاف نسلی، رفتار پرخطر، حاشیه‌نشینی شهری، جوانان</p>	<p>مقدمه: امروزه یکی از مسائلی که سلامت خانواده و به مراتب سلامت جامعه را تحت تأثیر قرار داده و پیامدهای مخرب و جبران‌ناپذیری در پی داشته است، شیوع رفتارهای پرخطر در میان اقشار مختلف، به‌ویژه در بین جوانان می‌باشد. در سال‌های اخیر با توجه به تغییرات سریع اجتماعی، از سوی سازمان‌های بهداشتی، مجریان قانون و سیاست‌گذاران اجتماعی بروز این رفتارها، به‌عنوان یکی از مهمترین مشکلات موجود در جامعه مورد توجه قرار گرفته است. در این راستا، پژوهش حاضر نیز با هدف بررسی رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر در بین جوانان حاشیه‌نشین شهر قزوین انجام شده است.</p> <p>داده و روش: روش تحقیق مورد استفاده در پژوهش حاضر، از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه جوانان ۱۵-۲۹ سال شهر قزوین می‌باشد که در مناطق حاشیه‌نشین، سکونت دارند. حجم نمونه از طریق فرمول آماری کوکران و به شیوه نمونه‌گیری هدفمند به تعداد ۳۸۰ نفر جهت گردآوری اطلاعات لازم انتخاب برآورد شده است. نرم‌افزار مورد استفاده نیز جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها SPSS می‌باشد.</p> <p>یافته‌ها: نتایج نشان داد که همبستگی بین متغیر شکاف نسلی با تمامی مؤلفه‌های رفتارهای پرخطر از نظر آماری مورد تأیید می‌باشد، نوع رابطه نیز مثبت و مستقیم بوده است. همچنین متغیرهای حاضر در مدل رگرسیونی توانسته‌اند ۴۳/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین نمایند.</p> <p>نتیجه‌گیری: باتوجه به نتایج حاصل، تعامل و بین دو نسل جوانان و والدین و مذاکره بر سر ارزش‌های مورد منازعه براساس الگوهای منطقی و اهمیت دادن به انتظارات و ارزش‌های جوانان توسط نسل بزرگسال بیش از پیش ضروری است.</p>

استناد: سعادت، موسی (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر (مورد مطالعه: مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین). *جغرافیای اجتماعی شهری*، ۱۱ (۲)، ۲۳۹-۲۵۴. DOI: <http://doi.org/10.22103/juscg.2024.2140>

DOI: <http://doi.org/110.22103/juscg.2024.2140>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

مقدمه

جوانان یک جامعه به‌عنوان نیروی فعال و متحرک، پر تلاش و با احساس می‌توانند نقش مؤثری در پیشرفت یک جامعه داشته باشند. در مرحله جوانی بسیاری از مشکلاتی که با آغاز بلوغ فرد به وجود آمده بود فروکش کرده و تا حدودی فرد توانسته است به ثباتی نسبی قدم بگذارد. فرد وقتی به مرحله جوانی می‌رسد با تخیل اینکه به بهار عمر خودش رسیده و توان انجام هر کاری را دارد می‌خواهد بهترین و بزرگترین و با کیفیت‌ترین کارهایی که در خاطرش داشته انجام دهد و در اوج قله افتخار باشد اما خیلی از واقعیت‌ها را نمی‌داند و بعضی امور را درک نکرده است به خاطر همین شاید در مسیر زندگی اش به انحراف کشانده شود و به‌عنوان نسل جوان جامعه به رفتارهای پرخطر رو آورد.

مفهوم رفتار پرخطر به عنوان رفتاری تعریف می‌شود که می‌تواند بهزیستی، سلامتی و مسیر زندگی را به خطر بیندازد و دارای نتایج منفی و پیامدهای مضر می‌باشد رفتارهای پرخطر به رفتارهایی گفته می‌شود که احتمال نتایج منفی و مخرب جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای فرد افزایش دهد (احمدی و معینی، ۱۳۹۴: ۲). در دوران جدید شیوع رفتارهای پرخطر به خصوص در میان جوانان جامعه که به‌عنوان نسل آینده محسوب شده و شکل‌گیری شخصیت در آن‌ها صورت گرفته است به یکی از اصلی‌ترین و گسترده‌ترین نگرانی‌های جوامع بشری تبدیل شده است. به طور کلی رفتارهای پرخطری که نسل جوان به آن مبتلا می‌شوند به دو بخش تقسیم می‌شود بخش اول رفتارهایی هستند که سلامت خود فرد را به خطر می‌اندازند مثل سوء مصرف موادمخدر، سیگار، الکل و رفتارهای جنسی پرخطر و نایمن و بخش دوم رفتارهایی هستند که سلامت سایر افراد جامعه را تهدید می‌کند مانند پرخاشگری، دزدی، فرار از خانه و مدرسه. رفتارهای پرخطر جوانان علاوه بر زیان‌های روانی و مالی و جسمی و درگیر شدن به انواع بیماری‌ها از جمله ایدز و هپاتیت و مرگ میلیون‌ها جوان موجب تحمیل میلیاردها دلار هزینه بر جوامع انسانی می‌شود و هزینه گزافی بر جامعه تحمیل می‌کند. برای مثال مصرف الکل و مواد مخدر در بین جوانان علاوه بر اینکه بر سیستم عصبی و محیطی و جسمی آنان تأثیر می‌گذارد سالانه هم باعث مرگ تعداد زیادی از آن‌ها بر اثر مصرف ناشی از الکل و مواد می‌شود و ضربه مهلکی بر جامعه وارد می‌کند مصرف مواد مخدر، خشونت و رفتارهای جنسی عامل بسیاری از مرگ و میرهای سنین نوجوانی و اوایل بزرگ سالی است (آقاجانی، ۱۳۹۶: ۵). رفتارهای پرخطر در میان جوانان به خصوص در میان مناطق حاشیه‌نشین به دلیل وضع ناهنجار این مناطق بیش‌تر است و دائماً در حال گسترش می‌باشد. گسترش رفتارهای پرخطر نظیر رفتارهای بزهکارانه، مصرف مواد مخدر، الکل، رفتارهای نامشروع جنسی، خرابکاری، پرخاشگری و فرار از خانه و مدرسه در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین همواره مورد توجه جامعه‌شناسان و مددکاران بوده است به این دلیل که در مناطق حاشیه شهرها فرهنگ فقر رواج داشته و ساکنان آن امکانات کمتری نسبت به افراد ساکن شهر در اختیار دارند و این عوامل منجر می‌شود جوانان مناطق حاشیه شهرها دست به رفتار پرخطر بزنند. رفتارهای پرخطر در مناطق حاشیه‌نشین شهرها به‌عنوان یک مسئله اجتماعی مطرح است که آسیب‌های ناشی از آن دامنه گسترده‌ای دارد. فرایندهای خانوادگی درگیری‌های نسلی و مذهبی نوجوانان و خودکنترلی ممکن است به‌عنوان مکانیسم‌های مهمی رابطه بین درگیری نسلی و مذهبی والدین و رفتارهای پرخطر و بزهکاری را واسطه قرار دهند و این‌گونه درگیری‌ها به گونه غیر-مستقیم برخوردکنترلی و رفتارهای پرخطر نوجوانان تأثیر می‌گذارد (Guo, 2018: 175). رفتارهای والدین و کنترل روان‌شناختی و حمایت و درگیری‌های والدین تأثیر به‌سزایی بر رفتارهای پرخطر جوانان مانند مصرف مواد دارد و در این میان همسالان انحرافی نیز تأثیر منحصر به فردی در رفتارهای پرخطر نوجوانان دارد (Pereyra and Bean, 2017: 154). پژوهش حاضر بادر نظر گرفتن این مسئله که بروز رفتارهای پرخطر می‌تواند به‌عنوان یک آسیب جدی در راه موفقیت افراد جامعه و توسعه مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین قلمداد شود و بهزیستی جسمی و روانی و اجتماعی جامعه را تهدید کند و خسارت‌های فراوانی را بر نسل جوان مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین وارد سازد، درصدد پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

شکاف نسلی در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین به چه میزانی است؟
 بروز رفتارهای پرخطر در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین در چه حدی است؟
 چه رابطه‌ای بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین شهر قزوین می‌تواند وجود داشته باشد؟

پیشینه نظری

رفتارهای پرخطر

رفتارهای پرخطر به عنوان اعمالی تعریف می‌شود که خطر ابتلا به بیماری یا آسیب را افزایش می‌دهد و متعاقباً می‌تواند منجر به ناتوانی، مرگ یا مسائل اجتماعی شود. رایج‌ترین رفتارهای پرخطر شامل خشونت، اعتیاد به الکل، مصرف دخانیات، رفتارهای جنسی پرخطر و اختلالات خوردن است (تریق و گوپتا، ۲۰۲۴). توجه به رفتارهای پرخطر از اواخر دهه ۱۹۸۰ از ایالات متحده آغاز شده و گسترش روزافزونی در میان سایر جوامع داشته است. تحقیق پیرامون رفتارهای پرخطر پژوهشی آمریکایی محور است و رفتارهایی را مورد توجه قرار می‌دهد که سلامتی جوانان را با تهدید مواجه می‌کند. در این میان، پیمایش رفتارهای پرخطر جوانان (YRBS) توسط مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها راه‌اندازی شده است. این پیمایش، رفتارهای مخاطره‌آمیزی چون خشونت، مصرف سیگار، مصرف مشروبات الکلی، تغذیه ناسالم و فعالیت‌های جسمانی را بررسی می‌کند پیمایش مذکور، در اوایل سال ۱۹۹۰ برای پیشگیری از سرایت بیماری‌های ایدز صورت گرفت که روندی صعودی داشته است، به طوری که تا سال ۱۹۹۲، تقریباً دو و نیم میلیون نفر در سراسر جهان به علت ایدز جان خود را از دست داده‌اند و نوزده و نیم میلیون نفر دارای اچ‌آی‌وی مثبت بودند (مورفی و بنت، ۲۰۱۳: ۲۸). طی مطالعات تریق و گوپتا (۲۰۲۴)، خشونت بین فردی علت اصلی مرگ در میان نوجوانان و جوانان در ایالات متحده است. روزانه بیش از ۴۵۰۰ نفر در سراسر جهان به دلیل عواقب خشونت جان خود را از دست می‌دهند. ۳۰ درصد از افراد در طول زندگی، سوء مصرف الکل را تجربه می‌کنند. همچنین، سیگار کشیدن هر سال علت ۸ میلیون مرگ در سراسر جهان است. آمار نشان می‌دهد که تقریباً ۵۰ درصد از تمام عفونت‌های منتقل شده از راه جنسی در نوجوانان و بزرگسالان جوان مشاهده می‌شود. از سال ۱۹۹۱، ایالات متحده آمریکا یک برنامه ملی نیز تحت عنوان «سیستم نظارت بر آینده رفتارهای پرخطر»^۳ را طراحی و به اجرا گذارد که ارزیابی نه مقوله از رفتارهای پرخطر شامل: خشونت، خودکشی، بی‌ملاحظگی در رانندگی، مصرف دخانیات، الکل و مواد، رفتارهای پرخطر جنسی، رفتارهای تغذیه ناسالم و عدم انجام فعالیت‌های بدنی و ورزش را در بر می‌گیرد. برنامه سیستم نظارت بر رفتارهای پرخطر، یک منبع اطلاعاتی مهم برای پایش میزان شیوع و تغییرات در رفتارهای مرتبط با سلامت است که داده‌های این سیستم توسط مرکز کنترل و پیشگیری بیماری‌ها از ایالات متحده آمریکا جمع‌آوری می‌گردد. در واقع، پیمایش رفتارهای پرخطر جوانان (YRBS) و سیستم‌های نظارت بر آینده رفتار پرخطر^۴ که توسط دانشگاه میشیگان^۵ صورت گرفته است، اطلاعات کاملی را در ارتباط با رفتارهای پرخطر به دست می‌دهد. هر پژوهش آکادمیک در مورد رفتارهای پرخطر جوانان و یا رفتارهای سالم آنان مبتنی بر این پژوهش صورت گرفته‌اند، به بیان دیگر، منابع نظری کامل‌تری نسبت به پژوهش‌های دو گانه مذکور وجود ندارد. در واقع، YRBS منبع رسمی برای سنجش رفتارهای پرخطر جوانان در سراسر آمریکا بوده است و هدف این

1. Tariq & Gupta
2. Murphy & Bennett
3. YRBS
4. Monitoring the Future (MTF)
5. University of Michigan's

پیمایش توجه به رفتارهای پرخطر در میان جوانان و تلاش در جهت شناخت و پیشگیری آن‌ها از کاهش و تعدیل رفتارهای پرخطر در سطوح ملی، محلی و فدرالی ایالات متحده آمریکا می‌باشد.

در چند دهه اخیر تقویت و استحکام بنیان‌های تجربی و نظری رفتارهای پرخطر جوانان مورد توجه اندیشمندان و صاحب‌نظرانی چون ریچارد جسور^۱ بوده است. وی بر آن است که دانش در مورد رفتارهای پرخطر در چند سال اخیر تقریباً به صورت تصاعدی افزایش پیدا کرده و نسبت به گذشته منظم‌تر و منسجم‌تر شده است. از نظر وی، مفهوم-پردازی‌های کنونی حوزه رفتارهای پرخطر عوامل متعددی را در بر می‌گیرد که شامل فرهنگ، جامعه، ژنتیک و زیست-شناسی است که تحت عنوان علوم تکاملی^۲ مورد توجه قرار گرفته‌اند. پارادایم نوظهور در این حوزه، بین رشته‌ای، چند متغیره، فرآیندی و ساختارمند می‌باشد. در حالی که کارهای قدیمی در حوزه رفتارهای مخاطره‌آمیز محدود بوده که تحت عنوان رفتارهای مسئله‌دار نامیده می‌شد که به انحرافات قانونی و هنجاری اشاره می‌کرد که مجازات‌های اجتماعی را بر می‌انگیخت. در ابتدا، رفتارهای پرخطر شامل بزهکاری، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل و روابط جنسی در سنین پایین بوده است. در صورتی که، کارهای اخیر، نه تنها مصرف تنباکو و رانندگی پرخطر را نیز در بر گرفته است، بلکه، مواردی دیگر چون تغذیه ناسالم و اعتیاد به شبکه‌های مجازی را نیز شامل می‌شود (Jessor, 1998: 2).

در دهه‌های اخیر به طرز قابل توجهی محققان، مجموعه‌ای از رفتارهای پرخطر را مورد توجه قرار داده‌اند و به جای بررسی جزئی و غیر کل‌نگرانه در جستجوی سازمان و ساختارهای رفتارهای پرخطر بوده‌اند. لذا، تبیین‌های تک متغیره مانند عزت نفس پایین و فقدان نقش‌های مثبت، جای خود را به تبیین‌های چند متغیره که فرد، محیط اجتماعی و تعاملات بین فردی را مورد توجه قرار می‌دهد، داده است. همان‌طور که واچ^۳ (۱۹۹۶)، اشاره می‌کند رابطه علی در تبیین رفتارهای پرخطر، دلالت بر هم تغییری مجموعه متکثری از متغیرهای مستقل دارد و در حال حاضر بین متخصصان رفتارهای پرخطر بر سر این موضوع اجماع وجود دارد. شایان ذکر است که در پژوهش‌های مربوط به رفتارهای پرخطر بخشی از مطالعات معطوف به نتایج رفتار پرخطر و بخشی دیگر در جستجوی کشف عوامل متکثر شکل‌گیری این رفتارها بوده است (Jessor, 1998: 3). در این راستا، مطالعات و پژوهش‌های دیکلمنت و همکاران^۴ در سال ۲۰۰۹، برای تبیین رفتارهای پرخطر اتخاذ مدلی چندگانه بوده است که عوامل زیستی - روانی - اجتماعی^۵ را به عنوان فاکتورهای مخاطره‌آمیز مورد توجه قرار داده‌اند و به مدلی ترکیبی دست یافته‌اند. این مدل جدید حوزه‌هایی را باهم ترکیب می‌کند که قبلاً به صورت مجزا مورد بررسی واقع می‌شدند و از طرفی، رابطه بین رشد جسمانی با فرآیندهای روانی - اجتماعی در دوره جوانی را مورد توجه قرار داده‌اند و ارتباط بین رفتارهای پرخطر با عوامل اجتماعی و روانی را نیز در نظر گرفته‌اند. بر اساس این مدل، عوامل زیستی - روانی - اجتماعی و محیطی بر رفتارهای پرخطر تاثیر دارند (Diclemente & et al, 2009: 41).

دورکیم در مورد رفتارهای پرخطر معتقد بود وقتی کنترلی بر افراد وجود ندارد بیش تر احتمال انحراف وجود دارد وی معتقد است که انحراف نتیجه کنترل‌های غیر مؤثر و تأثیرگذار است. ساترلند معتقد است رفتارهای پرخطر در پروسه ارتباطی از طریق کنش متقابل با دیگران در گروه‌های صمیمی فراگیر گرفته می‌شود او بیان می‌کند علت انحراف یک شخص که سرپیچی از قانون را مطلوب می‌داند و این اصل هم‌نشینی افتراقی است که این اصل اثر عوامل ساختاری بر جرم را میانجی‌گیری می‌کند (حسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۳-۷۲).

1. Richard Jessor

2. Development Science

3. Wachs

4. Diclemente & et al

5. Biopsychosocial Model

رابرت پارک و شاو و مک کی معتقد بودند که مشکلات اجتماعی شهر شیکاگو به علت الگوهای کنترل نشده مهاجرت است و اهالی از فرهنگ کلی جدا افتاده‌اند و از فرهنگ خاصی تقلید می‌کنند و باعث شده در این مناطق میزان جرم و جنایت سیر صعودی داشته باشد. همچنین آنان علت رفتارهای انحرافی و پرخطر در این مناطق را بی‌سازمانی اجتماعی عنوان کرده‌اند. میلر هم معتقد بود که پسران که از قشر و طبقه پایین هستند از خرده فرهنگ خاص خود تبعیت می‌کنند آن‌ها زمانی بزهکار می‌شوند که بخواهند رفتار مقبول خرده فرهنگ را در زیر ارزش‌ها خرده فرهنگ در دسر طلبی، هیجان‌طلبی و ماجراجویی قرار دهند (احمدی و معینی، ۱۳۹۴: ۶-۷).

شکاف نسلی

مفهوم شکاف در جامعه‌شناسی به آن دسته از تمایزات و تفاوت‌های پایداری اشاره دارد که در جریان تقابل‌های سیاسی- اجتماعی بروز می‌کنند و اصلی‌ترین صورت آن شکاف زندگی مدرن و سنتی است. یکی از مهمترین ویژگی‌های شیوه زندگی جدید، شورش بر ضد چیزی است که از نظر جوانان سنت تلقی شده باشد و این گریز از سنت، باعث ایجاد پدیده‌ای موسوم به شکاف نسلی^۱ می‌شود (شعاع کاظمی و مومنی جاوید، ۱۳۹۴: ۴۹). مارگارت مید از نخستین جامعه‌شناسانی است که به روابط نسلی توجه داشته است. از دید مید، تغییرات شتابان، فرآیند لازم و آرام انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر و یا فرآیند اجتماعی شدن را دچار مشکل نموده و بین دو نسل اختلاف تجربه و فرهنگ ایجاد می‌کند (قنبری، ۱۳۹۳: ۵). وی معتقد است که الگوی فرهنگی نوین ظهور می‌کند که در آن الگوی جوانان، افراد بزرگسال نیستند. از این‌رو جوانان، پیشینیان را به مثابه مهاجران در زمان، می‌نگرند که با زمان حاضر بدون آشنایی، سازگاری یافته‌اند، ولی کماکان بقایای گذشته را حفظ کرده و می‌کنند. در نهایت، بین این دو نسل به لحاظ پذیرش باورها و هنجارها تضاد روی می‌دهد. تضاد ارزش‌ها به تضاد رفتاری بین آن‌ها تبدیل می‌شود و به شکاف نسلی می‌انجامد (ساعی و ساعی، ۱۳۹۴: ۶۳). طبق نظر سوبل^۲، مدل کنترل پدر و مادر قدیمی خانواده رنگ باخته و منجر به جایگزینی فرهنگ جوانان شده که در آن از اقتدار والدین کاسته شده است. وی معتقد است شکاف نسلی در همه طبقات اجتماعی، گروه‌های قومی، سطح درآمد، مناطق و مشاغل وجود دارد. دلیل این امر پیدایش نسل جوان در آغاز قرن بیستم و تأثیر مستمر آن در آغاز قرن بیست و یکم است، در واقع تجربه نوجوانان تولید شکاف را تضمین می‌کند. بروک جاکوبسن و همکاران^۳، معتقدند که شکاف نسلی قشر جوان در مسائل اجتماعی (رفتار جنسی، مشکلات اقتصادی، مشکلات اجتماعی و مشکلات سیاسی)، عمدتاً بر سکس، تورم و مصرف مواد مخدر و به‌طور کلی، رفتارهای مخاطره‌آمیز متمرکز بود. بسیاری از جوانان در پی اصرار بیشتر برای بیان خود و تحقق خود می‌باشند که منجر به میزان قابل توجهی از خودخواهی، اعتقاد به قدرت مطلق، تحرک بسیار از محل به محل و از شغل به شغل و عدم تحمل می‌شود (Falk and Falk, 2005: 22).

با توجه به ویژگی‌های فرهنگ جوانان^۴، این قشر، به ارزش‌های سنتی چندان پای‌بند نیستند، زبان ویژه‌ای دارند، از طبقه اجتماعی خود تبعیت نمی‌کنند و معیار خاصی برای معاشرت اعضا با یکدیگر دارند و در واقع، نسل جوان، نسلی است که دگرگونه می‌اندیشد و عمل می‌کند و اینجاست که اختلاف بین نسل گذشته و نسل جدید شکل گرفته و زمینه برای بروز آسیب‌ها و رفتارهای مخاطره‌آمیز فراهم می‌گردد (ستار، ۱۳۸۸: ۲۵۹). همچنان که گرهارد فالک و یورسولا فالک^۵ نیز معتقدند برای بسیاری از جوانان ۱۸ تا ۳۰ سال کار تمام وقت و یک فرصت خوب برای اوقات فراغت، با

1. Generation Gap

2. Sobel

3. Brooke Jacobsen

4. Youth Culture

5. Gerhard Falk and Ursula Falk

افزایش بروز رفتارهای پرخطر همراه است. کسانی که در کالج حضور دارند اغلب کار نیمه وقت دارند. طول مدت کار نیمه وقت نیز به طور مثبتی با بروز رفتارهای پرخطر مرتبط است، یک دلیل روشن برای این رابطه این است که وقتی نوجوانان درآمد بیشتری کسب می کنند، می توانند به گونه ای رفتار کنند که برخی از جامعه شناسان آن را شبه بالغ^۱ نامیده اند. بدین معنا که آن ها می توانند پول خود را برای مواد مخدر، کالاهای لوکس و مصرفی صرف کنند. برخلاف بزرگسالان، نوجوانان مجبور نیستند هزینه های زندگی خانوادگی را پرداخت کنند. در عوض می توان آن ها را با نمایش موهای مناسب، لباس و موسیقی در میان دیگران مشاهده نمود. حتی این شکاف ممکن است با مصرف الکل و سایر داروها، رابطه های جنسی زودرس و رفتارهای پرخطر مرتبط، همراه باشد (Falk and Falk, 2005: 22).

کارل مانهایم^۲ نیز با طرح فرضیه نسل، معتقد است نسل را عبارت از گروهی از اشخاصی می داند که در لحظه ای از تاریخ سن یکسانی دارند و رویدادهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی یا نظامی یکسانی تجربه می کنند. به دلیل رویدادهای اجتماعی و پیامدهای منحصر به فردی که در دوره نوجوانی و جوانی به وجود می آید هر نسل سبکی از تفکر و شیوه ای از زندگی پیدا می کند که خاص خود اوست. طبق این فرضیه، آثار و تجارب اجتماعی بر شیوه تفکر جوانان و در نتیجه بر کل زندگی و رفتار آنان اثر عمیق می گذارد (محمودی، ۱۳۸۸: ۹۴). مانهایم اول و آخر نوجوانی را سال های شکل گیری می داند که در آن نگاه فردی متمایز از جامعه شکل می گیرد و تنها در این نقطه است که برخوردی نو با جهان اجتماعی شکل می گیرد که به ندرت در تاریخ فردی به وجود می آید و به اعتقاد او نسل یک منبع خاص برای هویت ارزشی افراد است که در جریان کنش و تجربه تاریخی به وجود می آید و از گذرگاهی درست می شود و او معتقد است بحث مفهوم آرمانی که بر گرفته از اموری هم چون رفاه، عدالت، ناامنی و استثمار است از آمادگی ذهنی و رفتاری خاص برخوردار است که متفاوت از نسل قبلی است مانهایم شکاف نسلی یک نوع لازمه توسعه اجتماعی و پیشرفت این امر می دانست (دانش و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۰). رونالد اینگلههارت^۳ معتقد است صنعتی شدن مجموعه ای از نتایج اجتماعی و فرهنگی را در پی دارد که بر جامعه تأثیر می گذارد و یکی از پیامدهای اساسی آن شکاف بین نسلی است. تغییر از جامعه ماقبل صنعتی به صنعتی سبب پیدایش تغییراتی در تجربه افراد و دیدگاه آنان شده است. افزایش تحصیلات رسمی افراد و تجارب شغلی آنان به افراد کمک می کند که استعدادهایشان را در جهت تصمیم گیری مستقل افزایش دهند. در واقع، اینگلههارت حرکت جامعه به سمت صنعتی شدن و فرصت های شدن را عاملی برای تغییر گرایش از سمت ارزش های مادی به فرامادی و نهایتاً شکاف نسلی می داند (شعاع کاظمی و مومنی جاوید، ۱۳۹۴: ۲۵۴). اینگلههارت در کتاب تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی تغییرات در ارزش های جامعه را ارزیابی می کند که از نسلی به نسل دیگر حادث می شود او دو فرضیه اصلی خودش را به عنوان فرضیه کمیابی و فرضیه اجتماعی دگرگونی ارزش های جامعه در اثر شکاف نسلی در کشورهای صنعتی بررسی کرده و به این نتیجه رسیده است که با افزایش سریع امنیت جانی و اقتصادی می توان انتظار مشاهده تفاوت های نامحسوس را بین الویت های ارزشی گروه پیر و جوان جامعه داشت و این الویت ها باید تحت تاثیر تجربه باشند فرضیه کمیابی معتقد است الویت های فرد بازتاب محیط اجتماعی و اقتصادی او بود و شخص ارزش بیش تری برای چیزهایی که کم هستن قائل است و فرضیه اجتماعی بین محیط اجتماعی و الویت های ارزشی یک رابطه تطبیق بدون وقفه نیست و یک تاخیر محسوس در حیاتشان وجود دارد چون ارزش های شخص تا قبل از بلوغ او حاکم بوده است (ساروخانی و صداقتی فرد، ۱۳۸۸: ۱۷).

1. Pseudo-Adulthood
2. Carl Mannheim
3. Ronald Inglehart

در دیدگاه نظری بورديو نیز، می‌توان با به کارگیری مفهوم هیستریسیس (ناسازی)^۱ به مفهوم شکاف نسلی پرداخت. با مراجعه به جامعه‌شناسی بورديو، و به طور خاص به مفهوم عادت‌واره می‌توان بیان نمود که مجموعه کنشگرانی که هم‌دوره‌ای اند و در زمان حال به سر می‌برند و عادت‌واره مشترک (احساسات، رجحان‌ها، خلق و خو، اوقات فراغت) دارند، نسل واحدی را تشکیل می‌دهند (جعفرزاده‌پور، ۱۳۹۴: ۶۶). به عقیده بورديو، فرایند اجتماعی شدن که ابتدا در خانواده آغاز می‌شود عمیقاً شکل‌دهنده کنش‌های ما است، یعنی اگرچه عادت‌واره با این زمینه شکل می‌گیرد اما این روند آهسته و ناخودآگاه است ولی بتدریج تمایلات ما همراه با تحولاتی که در جهان‌های اجتماعی ما روی می‌دهد دچار تغییر می‌شود. بنابراین شخص می‌تواند وضعیتی جدید پیدا کند که در آن سرعت یا جهت تغییر میدان متفاوت از سرعت و جهت تغییر عادت‌واره اعضای آن میدان باشد، یعنی کنش‌های کنشگران اجتماعی ممکن است دچار تحریف زمانی شوند و در این حالت سرسختانه، مقاوم یا نادرست به نظر آیند. از نظر بورديو، در نتیجه اثر ناسازی که ضرورتاً منطبق شکل-گیری عادت‌واره نیز از آن تأثیر می‌پذیرد، افراد همیشه مجبور به نوعی سازگاری خواهند بود، اما اگر محیطی که آن‌ها واقعاً با آن مواجه هستند، تفاوت زیادی با آنچه به لحاظ عینی با آن انطباق یافته‌اند، داشته باشد، در جهت عکس عمل کرده و واکنش‌های منفی و کنش‌های نابهنجار و پرخطر نشان می‌دهند (Bourdieu & Passeron, 1990: 78). پی‌یر بورديو نیز مسأله نسل‌ها و ارتباطات نسلی و تضاد و شکاف نسل‌های مختلف را در عرصه‌های اجتماعی مثل دانشگاه، ادبیات و هنر و غیره مورد بررسی قرار داده است او متأثر از دیدگاه کلان مارکسیستی و تضاد بوده و شکاف‌های بین نسلی را مستقل از طبقه و قشر می‌دانست یا به بیان او نظام‌های اختلاف و سلطه در عرصه‌های مختلف در چهارچوب نابرابری و تضاد اجتماعی به تحلیل شکاف نسل می‌پردازد بورديو معتقد بود در قشر بندی طبقه پیر و طبقه جوان عامل اصلی مسئله قدرت است و قدرت براساس سن تقسیم می‌کند که در آن هرکس جای مخصوص به خودش را اشغال می‌کند (ریترز، ۱۳۷۷: ۷۲۲). برایان ترنر به عنوان یک جامعه‌شناس دیدگاه دیگری در باره شکاف نسلی دارد و او نسل را به عنوان یک مؤلفه مهم می‌داند که در دوران جدید در تحقیق در زمینه قشر بندی اجتماعی حذف شده است و برخلاف گذشته که تفاوت‌ها را بر شغل و منطقه سکونت و جنسیت و غیره در نظر می‌گرفتند در دوران جدید شکاف بر حسب گروه نسلی است و تمایز بین نسل امروزه در حوزه نابرابری اجتماعی قرار می‌گیرد (Turner, 1998: 258).

پیشینه عملی

نتایج پژوهش مظفری و همکاران (۱۳۹۹)، با عنوان شناسایی چپستی و چگونگی رفتارهای پرخطر در نوجوانان درگیر رفتارهای پرخطر: یک مطالعه پدیدارشناسی نشان داد براساس تجربه‌های زندگی نوجوانان درگیر رفتارهای پرخطر مجموعه‌ای از چند عامل سبب بروز رفتار پرخطر از سوی نوجوانان می‌گردد و به دلیل تحولات گسترده در دوران جدید احتمال وقوع رفتارهای پرخطر از سوی نوجوانان افزایش پیدا کرده است. نتایج پژوهش صدری دمیرچی و همکاران (۱۳۹۸)، با عنوان پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس نقش مؤلفه‌های حمایت اجتماعی ادراک شده، ابرازگری هیجانی، سیستم‌های مغزی رفتاری در معتادان نشان داد حمایت اجتماعی ادراک شده خانواده و دوستان، ابراز هیجان منفی و سیستم فعال ساز رفتاری در زمره متغیرهای مرتبط با رفتارهای پرخطر معتادان هستند و توانایی پیش‌بینی آن را دارند و حمایت اجتماعی ادراک شده خانواده و دوستان، ابراز هیجان منفی و سیستم فعال ساز رفتاری در بروز رفتارهای پرخطر معتادان دارای اهمیت است. نتایج پژوهش عباسی زاغه (۱۳۹۶)، با عنوان زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر گرایش به رفتارهای پرخطر جوانان شهر سنندج نشان داد که فشار اجتماعی هم‌نشینی با افراد دارای رفتار پرخطر با میزان گرایش به رفتار پرخطر رابطه مثبت و معناداری دارد و بازدارندگی اجتماعی با میزان گرایش به رفتار پرخطر رابطه منفی و معنا

داری دارد. نتایج پژوهش اردو بادی و محمدی سوره (۱۳۹۶)، با عنوان تأثیر راهبردهای تنظیم هیجان‌شناختی بر رفتارهای پر خطر نوجوانان و جوانان با شیوه پیمایش و ابزار پرسش‌نامه نشان داد که بین راهبردهای سازگارانه‌پذیرش، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی و ارزیابی مجدد مثبت و رفتارهای پرخطر رابطه منفی وجود دارد و بین راهبردهای منفی و مقصر دانستن خود، نشخوار فکری و فاجعه‌انگار رابطه مثبتی وجود دارد. نتایج پژوهش ادیب‌نیا و همکارانش (۱۳۹۵)، با عنوان مروری بر علل گرایش به رفتارهای پرخطر نوجوانان نشان داد که گرایش به رفتارهای پرخطر محصول تعامل عوامل شناختی، هیجانی، اجتماعی و خانوادگی است. نتایج پژوهش رحمانی و همکاران (۱۳۹۵)، با عنوان تأثیر روابط اجتماعی بر بروز رفتارهای پرخطر نوجوانان شهر بجنورد نشان داد که شبکه روابط اجتماعی نوجوانان با خویشاوندان و عزت نفس تأثیر منفی و معنادار، و شبکه دوستان و همسایگان تأثیر مثبت و معنادار بر رفتارهای پرخطر نوجوانان دارد.

نتایج پژوهش رشید (۱۳۹۴)، با عنوان رفتارهای در بین دانش‌آموزان نوجوان دختر و پسر شهر تهران نشان داد تجربه کشیدن سیگار، قلیان، کتک‌کاری در بیرون از خانه، رابطه جنسی و تجربه استفاده از الکل به ترتیب همه‌گیرترین رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان بودند ضمن اینکه میانگین رفتارهای پرخطر در پسرها بیش‌تر از دخترها بود و بین میزان رفتارهای پرخطری دانش‌آموزان پایه‌های گوناگون در قومیت‌های گوناگون تفاوت معناداری وجود ندارند. نتایج پژوهش عباسی اسفیجر و همکاران (۱۳۹۲)، با عنوان شکاف نسلی در ارزش‌ها برای مقایسه جوانان و سالمندان شهر بابا نشان داد دو گروه سنی از نظر ارزش‌های فردی تفاوت معناداری با هم داشتند نگاه توصیفی - تحلیلی و حتی به‌گونه مشاهده مستقیم یا تجربی حاکی از تغییر فضای فرهنگی و فکری دو نسل حاضر است که نیاز به عمق بیشتر دارد. نتایج پژوهش ساروخانی و صدقاتی فرد (۱۳۸۸)، با عنوان شکاف نسلی در خانواده ایرانی دیدگاه‌ها و بینش‌ها نشان داد در زمینه رویارویی ارزش‌های نسلی با خانواده و روابط میان نسلی و درون نسلی در درون آن تفاوت قابل ملاحظه‌ای در عرصه ارزش‌های خانوادگی میان نسل‌ها وجود ندارند و کمابیش نوعی وفاق جمعی در رابطه با این ارزش‌ها میان نسل جوان و بزرگسال جامعه دیده می‌شود. نتایج پژوهش زاده محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۸)، با عنوان بررسی رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان راهکارهایی برای پیشگیری از جرم در محیط خانواده نشان داد میانگین خطرپذیری نوجوانان تحت شیوه تربیتی اقتدارگرا پایین‌تر و میانگین شیوه تربیتی مسامحه‌کار بالاتر از سایرین بوده است. در این میان، مؤلفه‌های خشونت، سیگار، مواد مخدر، الکل، رابطه جنسی و تحت تأثیر متغیرهای صمیمیت، طرد و تأیید و ابراز محبت بوده است. نتایج پژوهش باریکانی (۱۳۸۷)، با عنوان رفتارهای پرخطر در نوجوانان مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های شهر تهران نشان داد وجود رفتارهای پرخطر مانند مصرف سیگار الکل و سایر موارد در دانش‌آموزان چشم‌گیر بوده و نشان‌دهنده ضرورت مداخلات لازم برای کاهش آن‌ها می‌باشد و عوامل اقتصادی و خانوادگی و اجتماعی در رفتارهای پرخطر نوجوانان نقش تعیین‌کننده‌ای دارد.

نتایج پژوهش بایدن و همکاران (۲۰۱۹)، با عنوان بررسی ارتباط بین سن، مصرف الکل و افکار خودکشی در میان دانش‌آموزان دبیرستان، نشان داد در بین جوانان مصرف الکل با افزایش احتمال عقاید خودکشی همراه است. خدمات و حمایت‌های بهداشتی می‌تواند در کاهش افکار خودکشی در نمونه مورد مطالعه تأثیرگذار باشد. نتایج پژوهش کوچکی و همکاران (۲۰۱۸)، با عنوان تجزیه و تحلیل ریسک و عوامل محافظتی رفتارهای مخاطره‌آمیز در میان نوجوانان تحصیل کرده نشان داد سن، اضطراب، تنهایی، افکار خودکشی، قلدری، ناامنی غذایی، مصرف الکل و ماری‌جوانا تأثیر معناداری بر تجربه جنسی ناسالم و پرخطر دارد. همچنین دانش و آگاهی والدین به‌عنوان یک عامل محافظت‌کننده مهم در مورد تجربه جنسی نوجوانان بود. یافته‌ها حاکی از آن است که توسعه مداخلات مدرسه‌ای می‌تواند باعث کاهش رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان مدرسه‌ای شود. بخشی از نتایج پژوهش چادی و همکاران (۲۰۱۸)، با عنوان رفع اختلالات مصرف مواد مخدر نوجوانان و جوانان نشان داد رابطه معناداری بین چگونگی تعامل با جوانان از سوی والدین و استفاده‌کننده از مواد مخدر وجود دارد. نتایج پژوهش بلیچ و سینتینا (۲۰۱۸)، با عنوان آنومی و رفتارهای مخاطره‌آمیز: مدارکی از

پنسلوانیا؛ نشان داد پیشرفت‌های تکنولوژیکی منجر به رونق اقتصادی ایالت متحده شده که این امر در مناطق توسعه یافته، به‌طور غیر متعارف، جمعیت جوانان را افزایش می‌دهد که بیشتر احتمال دارد درگیر رفتار پرخطر شوند و این موضوع، فعالیت‌های غیرقانونی و غیرعرفی و پیامدهای ریسک پذیر جوانان را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش سبادو و همکاران (۲۰۱۷)، با عنوان سیگار کشیدن در مقطع دبیرستان: یافته‌های طولی از مطالعات شکاف نسلی؛ نشان داد قومیت، نژاد، شهرنشینی، تحصیلات والدین، علائم افسردگی و شکاف نسلی با سیگار کشیدن و رفتارهای پرخطر جوانان دبیرستانی ارتباط داشته است. نتایج پژوهش کر و همکاران (۲۰۱۷)، با عنوان رفتارهای پرخطر، خودکشی، افسردگی، جرم و مواد مخدر جوانان با رفتارهای خشونت‌آمیز در دوره کودکی نشان داد تجربه خشونت در دوران کودکی و عواقب نامطلوب آن در بروز رفتارهای پرخطر در دوره بزرگسالی مؤثر می‌باشد. نتایج پژوهش کپالیدی و همکاران (۲۰۱۷)، نشان داد رابطه معناداری بین شکاف نسلی و استفاده از مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی و خطر ابتلا به رابطه جنسی زودرس در بین نوجوانان و جوانان وجود دارد. نتایج پژوهش چنگ و لی (۲۰۱۷)، با عنوان بزهکاری و رفتارهای پرخطر نوجوانان در سیستم رفاه کودکان؛ نشان داد همسالان منحرف، افسردگی، حمایت اجتماعی، نحوه تعامل و روابط با والدین، رابطه معناداری با رفتارهای پرخطر و اعمال بزهکارانه نوجوانان داشته است. نتایج پژوهش سانگ هونگ و همکاران (۲۰۱۷)، با عنوان ارزیابی ارتباط بین والدین و رفتارهای پرخطر و انحراف همتایان، انزوای اجتماعی و اقدامات قلدر و قربانی کردن در نوجوانان کره جنوبی نشان داد، کودکانی که در خانه مورد اذیت و آزار و سخت‌گیری والدین قرار می‌گیرند در معرض رفتارهای پرخطر، بزه دیدگی و قلدری قرار دارند. نتایج پژوهش پیرا و بین (۲۰۱۷)، تحت عنوان مصرف مواد در بین نوجوانان: مدل ساختاری شکاف نسلی بین نسلی، عضویت در گروه‌های همسالان منحرف و مصرف مواد، نشان داد همسالان منحرف و رفتارهای والدین و شکاف نسلی تاثیر بسزایی بر مصرف مواد نوجوانان و سایر رفتارهای پرخطر نوجوانان دارد و رفتار والدین و نظارت آن‌ها با مصرف مواد و رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان رابطه مثبتی دارد و آگاهی و نظارت والدین رابطه بین مصرف مواد و رفتار پرخطر نوجوانان را به‌طور غیرمستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد. نتایج پژوهش هسلر و فینسیلبرکتر (۲۰۱۰)، با عنوان ارتباط بین شایستگی عاطفی و رفتار پرخطر و مخاطره‌آمیز نوجوان نشان داد، بین شایستگی عاطفی و رفتار پرمخاطره‌آمیز نوجوانان ارتباط وجود دارد. نتایج پژوهش ولسکا و همکاران (۲۰۰۹)، با عنوان عزت نفس و تاب‌آوری: ارتباط با رفتار پرخطر در میان نوجوانان نشان داد ارتباط معناداری بین عزت نفس منفی، حمایت اجتماعی و نوع روابط در خانواده و شبکه‌های حمایتی با رفتار پرخطر در بین پسران وجود دارد. نتایج پژوهش نارنگ و کنترا (۲۰۰۵)، با عنوان روابط حاکم در محیط عاطفی خانواده با شکاف بین نسلی و سوء استفاده از کودکان؛ نشان داد ارتباط معناداری بین متغیرهای شکاف بین نسلی و پتانسیل سوء استفاده وجود دارد. همچنین، تفکیک و شکاف ممکن است به محیط خانوادگی احساسی که در آن سوء استفاده صورت گرفته بستگی داشته باشد. نتایج پژوهش دموت (۲۰۰۴)، با عنوان ساختار خانواده، تعاملات در خانواده و بزهکاری نوجوانان، نشان داد که ساخت خانواده نسبت به تعاملات در خانواده در ارتباط با تمایل نوجوانان به بزهکاری از اهمیت کمتری برخوردار است. نتایج پژوهش جی آرسی سی او و ایفکرت (۲۰۰۴)، با عنوان درمان شکاف و تعارض والدین و نوجوانان: پذیرش حلقه گم شده برای یک خانواده درمانی یکپارچه؛ نشان داد استراتژی تغییرگرا مانند آموزش حل مسئله، ارتباطات و آموزش، مدیریت رفتار والدین برای درمان شکاف و تعارض والدین و نوجوانان و به مراتب پیش‌گیری از رفتارهای انحرافی نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارد.

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان اذعان نمود هرچند در پژوهش‌های طرح شده به موضوع رفتارهای پرخطر پرداخته شده است ولی پژوهش‌های تجربی بسیار اندکی حول رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر انجام یافته است. نکته دوم این که مناطق حاشیه‌نشین شهری به عنوان یکی از بسترهای فراهم آورنده رفتارهای پرمخاطره در بین قشر جوان در پژوهش‌های قبلی موردغفلت واقع شده است. نهایتاً این که موضوع حاضر در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین

شهر قزوین تاکنون مورد بحث و بررسی قرار نگرفته است. لذا، پژوهش حاضر باتوجه به نکات افتراقی طرح شده با پژوهش‌های پیشین، به عنوان گامی هرچند کوچک درصدد جبران این خلاء پژوهشی است.

داده‌ها و روش‌شناسی

روش تحقیق بکار رفته در پژوهش حاضر، براساس هدف تحقیق، از نوع کاربردی و براساس نحوه گردآوری داده‌ها، پیمایشی است. همچنین از لحاظ میزان ژرفایی پهنانگر بوده و با در نظر گرفتن معیار زمان، مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش شامل جوانان شهر قزوین به تعداد ۳۵۶۸۷ نفر می‌باشد که در مناطق حاشیه‌ای شهر - شامل باغ نشاط، محله لالوها، هادی آباد، کوی بهار، مغلوک، سلامگاه، راه‌آهن، آخوند و تبریز، دیمج، کوی اداره غله، قملاق، گوسفندان میدان، شیخ آباد، آسیاب، آبگیلک - ساکن هستند. حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول آماری کوکران، ۳۸۰ نفر برآورد گردید و اطلاعات لازم به شیوه نمونه‌گیری هدفمند گردآوری شد. در این روش، محقق براساس قضاوت و نظر کارشناسی خود نمونه‌ای را انتخاب می‌نماید که تا حد امکان ویژگی‌های جامعه را داشته باشد. در حقیقت انتخاب نمونه مبتنی بر این امر است که افرادی که انتخاب می‌شوند ویژگی یا شرایط لازم (در این پژوهش حاشیه‌نشینی) را جهت گردآوری اطلاعات داشته باشند. همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. ابزار لازم جهت سنجش متغیرهای تحقیق پرسشنامه بوده و تمامی سؤالات در سطح سنجش رتبه‌ای و در قالب طیف لیکرت طراحی شده‌اند. همچنین، برای سنجش اعتبار^۱ وسیله اندازه‌گیری در این تحقیق اعتبار صوری^۲ (نظر متخصصان و اهل فن) و جهت برآورد پایایی^۳ پرسشنامه‌ها نیز از تکنیک آلفای کرونباخ^۴ استفاده شده است. در این راستا، ضرایب پایایی به دست آمده برای تمامی متغیرها، بالاتر از ۰/۷ بوده و به لحاظ نظر آماری قابل قبول می‌باشد (جدول شماره ۱).

جدول ۱- نتایج ضرایب پایایی به دست آمده هر یک از متغیرهای تحقیق

متغیر	مؤلفه	تعداد گویه‌ها	ضریب آلفا
شکاف نسلی	شکاف ارزش‌های اجتماعی	۵	۰/۷۷۶
	شکاف ارزش‌های سیاسی	۵	۰/۸۲۱
	شکاف ارزش‌های فرهنگی	۶	۰/۸۷۰
	شکاف ارزش‌های اقتصادی	۵	۰/۸۸۴
رفتار پرخطر	پرخاشگری	۴	۰/۷۷۱
	رانندگی خطرناک	۴	۰/۷۴۰
	تمایل به خودکشی	۵	۰/۷۸۰
	مصرف دخانیات	۴	۰/۷۳۶
	مصرف الکل	۴	۰/۷۹۲
	مصرف مواد مخدر	۴	۰/۸۱۲
	رابطه جنسی ناسالم	۴	۰/۷۱۸

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

1. Validity
1. Face Validity
3. Reliability
4. Coronbachs Alpha

مطابق یافته‌ها، میانگین سن پاسخگویان مورد مطالعه، ۲۲/۲۸ سال بوده است، در این میان کمترین سن ۱۵ سال و بالاترین آن ۲۹ سال می‌باشد، ۵۲/۳ درصد، از پاسخگویان را مردان و ۴۷/۷ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. در بین نمونه آماری مورد مطالعه، بیشتر پاسخگویان (۵۸/۶ درصد)، دارای مدرک دیپلم بوده اند، ۲۸/۶۱ درصد پاسخگویان را دانش‌آموزان، ۱۰/۵ درصد را دانشجویان، ۱۳/۴۹ درصد را دارندگان مشاغل آزاد، ۲/۳ درصد را شاغلین بخش دولتی، ۲۲/۸ درصد را کارگران، ۲۲/۳ درصد را افراد خانه دار تشکیل داده‌اند. میانگین متغیر شکاف نسلی ۱۳/۸۵ با انحراف معیار ۲/۹۸ می‌باشد. به گونه‌ای که حد پایین نمرات ۶، حد بالای آن ۲۴ و دامنه تغییرات در نمونه مورد بررسی برابر با ۱۸ بوده است. میانگین حاصل برای متغیر رفتارهای پرخطر با انحراف معیار ۲۹/۰۸ برابر با ۸۷/۵۴ برآورد شده است، در این میان، کرانه پایین نمرات این متغیر، ۶۹ کرانه بالای آن ۹۷ و دامنه تغییرات ۲۸ برآورد شده است (جدول شماره ۲).

جدول ۲- آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	ماکزیمم	مینیمم	دامنه تغییرات
شکاف نسلی	۱۳/۸۵	۲/۹۸	۲۴	۶	۱۸
رفتارهای پرخطر	۸۷/۵۴	۲۹/۰۸	۹۷	۶۹	۲۸

یافته‌های استنباطی

یافته‌های به دست آمده از آزمون همبستگی بین متغیرهای شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر حاکی از آن است که همبستگی بین متغیر شکاف نسلی و مؤلفه‌های پرخاشگری، رانندگی خطرناک، مصرف دخانیات، مصرف الکل، مصرف مواد مخدر، رابطه جنسی ناسالم و سازه رفتار مخاطره‌آمیز با اطمینان ۹۹ درصد و در سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ به تایید رسید، رابطه خطی بین شکاف نسلی و تمایل به خودکشی نیز با اطمینان ۹۵ درصد و در سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ مورد تایید بوده است. نوع تمامی روابط مذکور نیز مثبت و مستقیم می‌باشد (جدول شماره ۳).

جدول ۳- آزمون همبستگی بین متغیر شکاف نسلی و رفتارهای پرخطر

شکاف نسلی		رفتار پرخطر
سطح معناداری	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰	**۰/۴۴۱	پرخاشگری
۰/۰۰۱	**۰/۲۵۸	رانندگی خطرناک
۰/۰۱۲	*۰/۱۵۱	تمایل به خودکشی
۰/۰۰۰	**۰/۵۵۸	مصرف دخانیات
۰/۰۰۰	**۰/۴۲۸	مصرف الکل
۰/۰۰۰	**۰/۴۳۸	مصرف مواد مخدر
۰/۰۰۰	**۰/۳۳۹	رابطه جنسی ناسالم
۰/۰۰۰	**۰/۳۵۴	رفتارهای پرخطر

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

در پژوهش حاضر جهت سنجش تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر رفتار پرخطر از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. براساس نتایج جدول شماره ۳، خطی بودن رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته بر اساس نتایج جدول آنالیز واریانس و سطح معناداری حاصل (کوچکتر از ۰/۰۵)، مورد تایید است. لذا متغیرهای مستقل قادر به تبیین تغییرات متغیر رفتار پرخطر می‌باشند و مدل رگرسیونی، مدل مناسبی می‌باشد. همچنین استقلال خطای باقیمانده‌ها بر اساس میزان دوربین واتسون بدست آمده (۱/۸۴) محقق شده است؛ به این معنا که باقی مانده‌ها، مستقل از هم می-

باشند. پیش فرض عدم هم خطی متغیرهای مستقل نیز، براساس مقادیر آماره تولرانس ۱ (نزدیک به عدد یک) و آماره تورم واریانس ۲ (کوچک تر از عدد دو)، از نظر آماری تأیید شده است. نتایج تحلیل مذکور، نشان داد که متغیرهای مستقل حاضر در مدل رگرسیونی، شامل متغیرهای شکاف ارزش‌های فرهنگی، شکاف ارزش‌های اجتماعی، شکاف ارزش‌های سیاسی و شکاف ارزش‌های اقتصادی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته داشته‌اند، نوع تأثیر نیز مثبت و مستقیم بوده است. همچنین متغیرهای مذکور براساس ضریب تعیین تعدیل شده، توانسته‌اند ۴۳/۲ درصد از تغییرات متغیر رفتارهای پرخطر را تبیین نمایند (جدول شماره ۴).

جدول ۴- نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره رفتار پرخطر

بررسی هم خطی		P-Value	t	Beta	متغیر
شاخص تورم واریانس	تولرانس				
۱/۱۵	۰/۹۴۹	۰/۰۰۰	۸/۶۷	۰/۴۲۹	شکاف ارزش‌های فرهنگی
۱/۰۴	۰/۹۶۴	۰/۰۰۰	۶/۲۶	۰/۳۳۲	شکاف ارزش‌های اجتماعی
۱/۲۹	۰/۹۵۱	۰/۰۰۱	۴/۲۸	۰/۲۳۷	شکاف ارزش‌های سیاسی
۱/۳۲	۰/۹۴۴	۰/۰۰۳	۴/۰۹	۰/۲۲۵	شکاف ارزش‌های اقتصادی
ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده		آماره دورین- واتسون		P-Value	F
R= ۰/۶۶۲ R Square= ۰/۴۳۸ Adjusted R Square= ۰/۴۳۲		۱/۸۴		۰/۰۰۰	۱۶/۲۴
کل مدل رگرسیونی					

نتیجه‌گیری

امروزه رفتارهای پرخطر، در زمره مهمترین مسائل هر جامعه‌ای قرار دارد که می‌تواند بهزیستی، سلامتی و مسیر زندگی افراد را تحت شعاع قرار داده و با مشکلات اساسی مواجه سازد. بروز این نوع رفتارها، پیامدهای منفی و مخرب جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای کنشگران اجتماعی به ویژه نسل جوان به دنبال دارد. در این میان، هدف پژوهش حاضر نیز، مطالعه جامعه‌شناختی رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر در بین جوانان مناطق حاشیه-نشین شهر قزوین بوده است.

ریچار جسون بر آن است که توجه رفتارهای پرخطر طی چندین سال اخیر به صورت تصاعدی افزایش پیدا کرده است و نسبت به دوران گذشته منظم‌تر و منسجم‌تر می‌باشد و از نظر وی مفهوم پردازی‌های امروزی در حوزه رفتارهای پرخطر عوامل متعددی را در بر می‌گیرد که شامل فرهنگ و عوامل ساختاری، ژنتیک و زیست‌شناسی است. دیکلمنت و همکارانش (۲۰۰۹)، جهت تبیین رفتارهای پرخطر از عوامل زیستی و روانی و اجتماعی به عنوان جهت تبیین رفتارهای پرخطر بهره گرفته‌اند و به یک مدل ترکیبی تأکید می‌کنند که این مدل جدید حوزه‌های مختلفی را باهم ترکیب می‌نماید که قبلاً به صورت مجزا بررسی می‌شدند. مارگارت مید هم نخستین متفکری است که به روابط نسلی توجه داشته است. از دید او تغییرات سریع فرایند لازم و آرام انتقال فرهنگ را از نسلی به نسل دیگر را دچار مشکل ساخته و بین دو نسل

1. Tolerance

2. Variance Inflation Factor

اختلاف تجربه و فرهنگ ایجاد می‌نماید. سو بل نیز در نظریه خود معتقد است، مدل سابق کنترل جوانان توسط والدین، رنگ باخته و منجر به جایگزینی فرهنگ جوانان شده است که در آن اقتدار والدین رو به کاهش می‌باشد. برایان ترنر هم شکاف نسلی را به عنوان یک عامل مهم می‌داند که در بحث جامعه امروز پر رنگ شده است و در زمینه نابرابری مطرح شده است که نقش اساسی در زمینه رفتارهای پرخطر و بزهکاری نوجوانان اجرا می‌کند. دورکیم هم معتقد بود رفتارهای پرخطر ناشی از ضعف جامعه‌پذیری نوجوانان است و میلر هم رفتارهای پرخطر در جوانان ناشی از دنبال کردن خرده فرهنگ‌های بزهکاری می‌داند. کارل مانهایم با طرح فرضیه نسل معتقد است نسل عبارت است از گروهی از اشخاص که در لحظه ای از تاریخ سن یکسانی دارند و رخ داده‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی یا نظامی یکسانی را تجربه می‌کنند او شکاف نسلی و تضاد نسل‌ها را به عنوان عامل ترقی جامعه محسوب می‌کند که منجر به بالا رفتن میزان توسعه اجتماعی می‌شد. اینگلهارت هم بر آن است که صنعتی شدن مجموعه‌ای از نتایج اجتماعی و فرهنگی را در پی دارد که بر جامعه تأثیرگذار است و یکی از پیامدهای اساسی آن شکاف نسلی است. از نظر بوردیو، تحت تأثیر ناسازی کنشگران همیشه مجبور به نوعی سازگاری هستند، اما اگر فضایی که آن‌ها واقعا با آن روبه رو هستند، تفاوت زیادی با آنچه به لحاظ عینی با آن انطباق یافته‌اند، داشته باشد، در جهت عکس عمل کرده و واکنش‌های منفی و پرخطر نشان می‌دهند. به‌طور کلی می‌توان بیان نمود که شکاف نسلی موجب تفاوت در باورها و نگرش‌ها و الگوی رفتاری نسل جوان با هنجارهای رایج جامعه می‌گردد. تنش‌های ماهوی میان خصلت نوگرایانه عصر نوین با باورهای سنت‌گرایانه حاکم بر جامعه و خاصه نهادهای رسمی موجب تعمیق بیشتر این پدیده می‌شود که ناگزیر باعث پیروی گسترده نسل جوان از هنجارهای غیررسمی، اما به ظاهر کارآمدتر که در هر وضعی بر مبنای وضعیت‌های خاص از سوی افراد شکل می‌گیرد، می‌گردد. در این راستا، تایید رابطه بین شکاف نسلی و بروز رفتارهای پرخطر در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین قزوین منطبق با محتوای نظریات مطرح شده و همسو با بخشی از نتایج پژوهش‌های مظفری و همکاران (۱۳۹۹)، صدری دمیرچی و همکاران (۱۳۹۸)، عباسی زاغه (۱۳۹۶)، اردوبادی و محمدی سوره (۱۳۹۶)، ادیب نیا و همکاران (۱۳۹۵)، رحمانی و همکاران (۱۳۹۵)، رشید (۱۳۹۴)، عباسی اسفیجر و همکاران (۱۳۹۲)، ساروخانی و صداقتی فرد (۱۳۸۸)، زاده محمدی و احمد آبادی (۱۳۸۸)، باریکانی (۱۳۸۷)، بابدن و همکاران (۲۰۱۹)، کوگی و همکاران (۲۰۱۸)، چادی و همکاران (۲۰۱۸)، بلیچ و سینتینا (۲۰۱۸)، سبادو و همکاران (۲۰۱۷)، کر و همکاران (۲۰۱۷)، کپالدی و همکاران (۲۰۱۷)، چنگ و لی (۲۰۱۷)، سانگ هونگ و همکاران (۲۰۱۷)، پیرا و بین (۲۰۱۷)، هسلر و فینسیلبرگتزر (۲۰۱۰)، وسلسکا و همکاران (۲۰۰۹)، نارنگ و کنتررا (۲۰۰۵)، دموت (۲۰۰۴)، آر سی سی او و ایفکرت (۲۰۰۴)، می- باشد و قابل کاربرد در جامعه آماری مورد بررسی است. باتوجه به نتایج نظری و تجربی تحقیق حاضر می‌توان پیشنهادات زیر را به عنوان گامی جهت کاهش و جلوگیری از بروز رفتارهای پرخطر در نظر گرفت:

ایجاد امکانات رفاهی و تفریحی سالم برای جوانان مناطق حاشیه‌نشین با در نظر گرفتن این موضوع که نسل جدید جوان نیاز مبرم و اساسی به چنین امکاناتی را دارد؛ بهبود شرایط تحصیل و اشتغال در بین جوانان مناطق حاشیه‌نشین؛ آگاهی بخشی نهاد خانواده و والدین نسبت به پیامدهای رفتارهای پرخطر و برخورد منطقی با فرزندان جوان خود با در نظر گرفتن تفاوت‌های نسلی؛ برقراری روابط صمیمانه از سوی والدین و اختصاص فرصت‌های لازم برای نسل جوان در بحث و گفتگوی منطقی در خانواده؛ آشناساختن نوجوانان و جوانان با اصول اخلاقی و تأکید بسیار بر رعایت آن‌ها که به

عنوان عامل کنترل و منع درونی رفتار پرخطر عمل می‌کنند؛ ایجاد کانون‌های فرهنگی و اجتماعی با مشارکت جوانان و نوجوانان و سالمندان و با شرکت و حمایت نهادهای دولتی؛ گوشزد کردن نتایج گرایش به رفتارهای پرخطر به نوجوانان و جوانان از طریق رسانه‌های ملی.

سپاسگزاری

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی است که با حمایت مادی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، قزوین انجام شده است. لذا، از حمایت‌های بی دریغ این معاونت تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

- احمدی، حبیب؛ معینی، مهدی. (۱۳۹۴). *بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر جوانان: مطالعه موردی شهر شیراز*. فصلنامه پژوهش راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، ۴ (۹)، ۲۴-۱.
- ادیب نیا، فائزه؛ احمدی، عبدالجواد؛ موسوی، سید محمد علی. (۱۳۹۵). *مروری بر علل گرایش به رفتارهای پرخطر در نوجوانان*. فصلنامه سلامت اجتماعی و اعتیاد، ۳ (۹)، ۳۶-۱۱.
- اردوبادی، شاهین؛ محمدی سوره، فرزانه. (۱۳۹۶). *تأثیر راهبردهای تنظیم هیجان‌شناختی بر رفتارهای پرخطر نوجوانان و جوانان*. فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی، ۳ (۲)، ۲۴-۱۸.
- آقاجانی، توحید. (۱۳۹۶). *بررسی رابطه بین دلبستگی و شیوه‌های فرزند پروری با رفتارهای پرخطر در نوجوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه تبریز، دانشکده روانشناسی، گروه روانشناسی.
- باریکانی، آمنه. (۱۳۸۷). *رفتارهای پرخطر در نوجوانان مدارس راهمایی و دبیرستان‌های شهر تهران*. مجله روانپزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۱۴ (۲)، ۱۹۸-۱۹۲.
- جعفرزاده‌پور، فروزنده. (۱۳۹۴). *بازنمایی روابط نسلی در تلویزیون*. تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- دانش، پروانه؛ ذاکری نصر آبادی، زهرا؛ عبدالهی، عظیمه السادات. (۱۳۹۳). *تحلیل جامعه‌شناختی شکاف نسلی در ایران*. نشریه جامعه‌پژوهی فرهنگی، ۵ (۳)، ۳۰-۱.
- رحمانی، مریم؛ قاسمی، وحید؛ هاشمیان فر، علی. (۱۳۹۵). *تأثیر روابط اجتماعی بر بروز رفتارهای پرخطر نوجوانان شهر بجنورد*. مجله جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۷ (۶۱)، ۲۶-۱.
- رشید، خسرو. (۱۳۹۴). *رفتارهای پرخطر در بین دانش‌آموزان نوجوان دختر و پسر شهر تهران*. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۱۵ (۵۷)، ۵۵-۳۱.
- ریترز، جورج. (۱۳۷۷). *نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر*. ترجمه محسن ثلاثی، چاپ سوم، انتشارات علمی تهران. زاده محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره. (۱۳۸۸). *بررسی رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان راهکارهایی برای پیشگیری از جرم در محیط خانواده*. نشریه خانواده‌پژوهی، ۵ (۲۰)، ۴۸۵-۴۶۷.
- ساروخانی، باقر؛ صداقتی‌فرد، مجتبی. (۱۳۸۸). *شکاف نسلی در خانواده ایرانی دیدگاه و بینش‌ها*. پژوهش‌نامه علوم اجتماعی، ۳ (۴)، ۳۱-۸.
- ساعی، منصور؛ ساعی، احمد. (۱۳۹۴). *تلویزیون‌های ماهواره‌ای و ارزش‌های اجتماعی بین‌نسلی*. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- ستار، آریتا. (۱۳۸۸). *بررسی گسست و پیوند نسلی از دیدگاه اجتماعی، مجموعه مقالات کندوکاو در مسائل جوانان و مناسبات نسلی*. جلد اول، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- شعاع کاظمی، مهرانگیز؛ مؤمنی جاوید، مهرآور. (۱۳۹۴). *آسیب‌های اجتماعی نو پدید*. تهران: نشر آوای نور.

- صدری دمیرچی، اسماعیل؛ هنرمند قوجه بگلو، پژمان؛ امید، سید محمد بصیر؛ قلی‌زاده، بهزاد. (۱۳۹۸). *پیش‌بینی رفتارهای پرخطر براساس نقش مؤلفه‌های حمایتی اجتماعی ادراک شده ابرازگری هیجانی*. سیستم‌های مغزی رفتاری در معتادان، ۲۵ (۴)، ۲۸۲-۲۹۷.
- عباسی اسفیجر، علی اصغر؛ سام، شیما؛ امیریان، ریحانه. (۱۳۹۲). *شکاف نسلی در ارزش‌ها: بررسی مقایسه جوانان و سالمندان*. نشریه مطالعات علوم اجتماعی ایران، ۱۰ (۳۸)، ۱۸۵-۱۶۲.
- عباسی زاغه، اسماعیل؛ پروین، ستار. (۱۳۹۶). *زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر گرایش رفتارهای پرخطر بر روی جوانان شهر سنندج*. فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱ (۳۷)، ۶۰-۴۳.
- قنبری برزیان، علی. (۱۳۹۳). *پژوهشی در خصوص مسئله‌شناسی جوانان ایران*. فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی ایران، ۳د (۴)، ۶۹۶-۶۶۷.
- محمودی، میترا. (۱۳۸۸). *مقایسه نگرش‌های دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان‌های اهواز با والدین و نزدیک‌ترین هم‌کلاسی آنان، مجموعه مقالات کنده‌کاو در مسائل جوانان و مناسبات نسلی*. جلد دوم، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- مظفری، فاطمه؛ حجازی، مسعود. (۱۳۹۸). *نقش بهزیستی معنوی و بهزیستی روانی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر جوانان زندانی شهر زنجان*. مجله پژوهش در دین و سلامت، ۵ (۳)، ۴۴-۳۲.
- مظفری، نظیر؛ باقریان، فاطمه؛ زاده محمدی، علی؛ حیدری، محمود. (۱۳۹۹). *شناسایی چیستی و چگونگی رفتارهای پرخطر در نوجوانان درگیر رفتارهای پرخطر: یک مطالعه پدیدارشناسانه*. فصلنامه علمی اعتیادپژوهی، ۱۴ (۵۶)، ۱۹۹-۲۲۴.
- مورفی، سیمون؛ بنت، پائول. (۱۳۹۱). *روانشناسی و ارتقای سلامت*. ترجمه عبدالعزیز افلاک سیر، ندا گلشنی، تهران: نشر آوای نور.

References

- Baiden, P., Mengo, C., Boateng, H., & Small, E. (2019). *Investigating the relationship between age at first alcohol consumption and suicidal ideation among high school students: Evidence from a youth risk behavior monitoring system*. Journal of Affective Disorders, 242, 22-31.
- Beleche, T., & Cintina, L. (2018). *Frocking and risky behaviors: Evidence from Pennsylvania*. Journal Economics & Human Biology, 31, 69-82.
- Bourdieu, P., & Passeron, J. C. (1990). *Reproduction in Education, Society, and Culture*. Sage Publications.
- Brake, A., Jones, A., Wakefield, J., & Badour, C. (2018). *Mental continuation and trauma: understanding posttraumatic stress, risky behaviors and help seeking attitudes*. Journal of Obsessive – Compulsive and Related Disorder, 17, 31-38.
- Capaldia, D., Kerr, D., Owen, L., & Tiberio, S. (2017). *Intergenerational Associations in sexual influences of Parental and Peer sexual Teasing and Youth Substance use*. Journal of Adolescent Health, 61(3), 342-347.
- Chadi, N., Bagley, S., & Hadland, S. E. (2018). *Addressing Adolescents and Young Adults substance use Disorders*. Journal of Adolescents.
- Cheng, T., & Li, Q. (2017). *Adolescent delinquency child welfare system: A multiple model children and Youth services Review*. Journal Disadvantage, 73, 205-212.
- Demot, B. (2004). *Family building, Family Process and adolescent Work*. Journal of Personality and Social Psychology, 14, 18-29.
- Diclemente, J., R., Santelli, S., J., & Crosby, A. R. (2009). Adolescent health understanding and Preventing risk behaviors. *Published by Jossey – Bass*.

- Doane, A., Boothe, L., Pearson, M., & Kelley, M. (2016). *Risky electronic communication behaviors and cyberbullying victimization: An application of Protection Motivation Theory*. Journal computer in Human Behavior, 60, 508-513.
- Duncan, S. (2001). *Is there a generation gap?*. Publishing by State University Communication Services.
- Falk, G., & Falk, U. (2005). *Youth Culture and the generation gap*, Algora publishing in the name of Raymond Monsour Scurfield All Rights Reserved.
- Grcco, L., & Eifert, G. (2004). *Treating Parent adolescent conflict: is acceptance the missing link foran Integrative family*. Journal Cognitive and Behavioral Practice, 11(3), 305-314 .
- Guo, S. (2018). *A model of religious involvement Family Processes self control and Jureiledelin quency in two Parent families*. Journal of Adolescence, 63, 175-190.
- Hessler, D., & Fain silber Katz, L. (2010). *Biref report: Associations between emotional competence and adolescent risky behavior*. Journal Adolescence, 33(1), 241-246.
- Jessor, R. (1998). *New perspectives on adolescent risk behavior*. Cambridge University Press.
- Kerr, D., Gini, G., & Capaldi, D. (2017). *Young mens suicidal behavior, depression Crime and substance use risks linked to child hood teasing*. Journal Child Abuse & Neglect, 67, 32-43.
- Kugbey, N., Amoger, A., Hubert, O., Asante, k., & Adam, A. (2018). *Risk analysis and protective Factors of risky behaviors among educated adolescents*. Journal of Adolescents, 68, 40-49 .
- Narng, D., & Contreras, J. (2005). *The relation ships of dissociation and affective family environment with the intergenerational cycle of child abuse*. Journal Child Abuse & Neglect, 29(6), 683-699.
- Pereyra, S., & Bean, R. (2017). *Latino adolescent substance use: A mediating model of inter Parental conflict deviant Peer associations and Parenting*. Journal Children and Youth services Review, 76, 154-162.
- Sabdo, M., Haynie, D., Gimán, S., simonsMorton, B., & chio, K. (2017). *High school cigarette smoking and Post – Secondary education enrollment: Longitudinal findings from the next Generation Health study*. Journal Preventive Medicine, 105, 250-256.
- Sung Hong, J., Hakim, D., & Piguero, A. (2017). *Assessing the links between Punitive parenting Peer deviance social isolation and bullying PerPetration and Victimization in South Korean adolescents*. Journal child Abuse & Neglect, 73, 63-70.
- Tariq, N., & Gupta, V. (2024). *High Risk Behaviors*. StatPearls Publishing LLC.
- Turner, B. (1998). *Sging generations British*. Journal of Sociolgy, 49 (2), 240 -260.
- Veselsk, Z., Madarasova Geckova, A., orosova, Q., GaJdosova, B., DiJk, J., & ReiJneveld, S. (2009). *Self -esteem and reilience : The Connection with risky behavior among adole scents*. Journal Addictive, Behaviors, 34 (3), 287-291.